

Vår referens/dnr:

2023-11

Carmen Holm Nordquist

Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor

UHR

Er referens/dnr:

4.1.2-00938-2021

2023-03-24

Remissvar

Förslag till föreskrifter om ändring i Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen

Svenskt Näringsliv med medlemsorganisationer har fått möjlighet att lämna synpunkter på ovanstående remiss. Frågan om fler behöriga yrkeslärare är viktig för näringslivet och att dessa har relevanta och aktuella yrkeskunskaper och kompetenser är avgörande för kvaliteten i undervisningen.

Detta remissvar är gemensamt för Svenskt Näringsliv och medlemsorganisationerna då fler behöriga yrkeslärare är en viktig framtidsfråga för yrkesutbildningen i Sverige.

För att säkerställa att de justerade kunskapskriterierna är relevanta, överensstämmer med branschernas yrken och kan leda till särskild behörighet är det av stor vikt att respektive bransch är involverad i arbetet med att formulera och specificera dessa kunskapskriterier. I vilken utsträckning branscherna har varit delaktiga i arbetet och fått påverka formuleringarna varierar.

Vi tar i detta remissvar inte ställning till innehållet i ämnena i Bilaga 1 eller 2 eftersom ämnesplanerna är ute på remiss från Skolverket i skrivande stund. Senast den 23 mars ska remissvar lämnas och därefter ska remissvaren behandlas och tas hänsyn till. Svenskt Näringsliv med medlemsorganisationer förutsätter att Skolverket i det arbetet anpassar ämnesplanerna efter branschernas behov. UHR behöver avvakta Skolverkets revidering av ämnesplanerna utifrån de remissvar som inkommer och att de reviderade ämnesplanerna fastställs.

När de nya ämnesplanerna är fastställda bör även UHR:s bedömarbank ses över i samråd med branscherna.

I Bilaga 1 och förslaget om Kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för respektive ämne används begreppet *kunskaper*. Detta bör kompletteras med begreppet *färdigheter*.

Svenskt Näringsliv och medlemsorganisationerna är kritiska till den princip som beskrivs på sida 5 i Konsekvensutredningen. Det gäller principen om att den som undervisar ska ha kunskaper som ligger minst en nivå över de kunskaper som en elev förvärvat i gymnasieskolan. Att den som undervisar i gymnasieskolan ska ha kunskaper som motsvarar minst nivå 5 i SeQF. Det finns flera problematiska aspekter i detta sätt att resonera.

För det första: SeQF är till för att jämföra olika utbildningssystem med varandra, inte för att bedöma individer eller beskriva en individs kunskaper. SeQF var aldrig tänkt att användas på individnivå och bör så heller inte göras.

För det andra: Gedigen yrkeserfarenhet och yrkeskunnande är inte det samma som att individer har formella meriter på en viss SeQF-nivå. Det finns en överhängande risk att principen leder till att sökande bedöms utifrån sin utbildningsnivå, när det är yrkeskunnandet som är den efterfrågade kompetensen. Detta riskerar leda till att duktiga sökanden nekas behörighet då de formella och akademiska meriterna saknas. Vidare skulle en sådan tolkning bli extra problematisk i de fall ett yrke bygger på ämnen som endast finns på gymnasial nivå, vilket skulle skapa ett hinder för behörighet för en hel yrkeskår.

I normalfallet finns det inte några definierade kvalifikationer på SeQF5 som kan användas för validering. Ramverket är inte till för att bedöma individer utan det är kvalifikationer eller utbildningar som nivåsätts i systemet.

Svenskt Näringsliv med medlemsorganisationer föreslår att principen om SeQF som utgångspunkt för kunskapskriterierna stryks och ersätts av en ny princip. Den nya principen säger att en yrkeslärare som ska undervisa i ett visst yrkesämne i utbildning på SeQF nivå 4 som lägst ska ha en egen aktuell yrkeskompetens motsvarande nivå 4 och att detta kompletteras med minst X års erfarenhet av arbete inom aktuellt yrke samt eventuella kompletterande kriterier. Vilket antal år som ska användas och vilka ytterligare kriterier som ska användas (ex. gesällbrev eller andra yrkesbevis) fastställs tillsammans med respektive bransch.

För att få yrkeslärare som fungerar ute på skolorna behöver det i vissa fall ställas krav på yrkeskunskaper inom en kombination av ämnen för att kunna ge särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen. Arbetet att identifiera och besluta om dessa kombinationer behöver genomföras tillsammans med berörd bransch.

I Konsekvensutredningen nämns att de personer som till följd av förslaget får förändrad behörighet, i yrkesämnena de tidigare bedömts vara behöriga till, inte kan komplettera med ytterligare yrkesämnena under pågående yrkeslärarutbildning. Först efter avslutad yrkeslärarexamen kan detta göras hos Skolverket. Förutsättningarna för kompletterande ansökningar för de personer som förlorar tidigare behörighet redan under yrkeslärarutbildningen bör undersökas. Detta för att effektivisera systemet och att de snabbt kan börja undervisa i alla ämnen de är behöriga till.

En fråga som tangerar kunskapskriterierna är hur dessa används vid bedömning av kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Prövningen och bedömningen av särskild behörighet behöver genomföras av bransch-kunniga bedömare.

Svenskt Näringsliv vill understryka vikten av branschernas involvering i rekrytering och urval av bedömare, för att säkerställa god branscherfarenhet och branschkunskap. Det är

avgörande för att säkerställa yrkeskunnande och att utbildningen blir relevant samt att eleverna blir anställningsbara efter genomgången utbildning.

Stockholm den 24 mars 2023

Svenskt Näringsliv och Medlemsorganisationerna
Hanna Cederqvist
Policyexpert kompetensförsörjning